

N:o 56.

Ank. till Riksd. kansli den 7 april 1892, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts särskilda propositioner angående pensioner för akademiadjunkten L. Edman, provinsialläkaren K. F. Willd, landshöfdingen grefve N. H. R. B. Horns enka U. G. Ch. C. Horn, född Sjöcrona, och f. d. öfversten A. J. Wästfeldts enka L. S. Wästfeldt, född Geijer. (1:a U. A.)

1:o. Uti en den 4 februari innevarande år till Riksdagen aflåten proposition (n:o 30) har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen medgifva, att adjunkten vid universitetet i Upsala, filosofie doktorn Lars Edman måtte förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från adjunksbefattningen kunde varda honom beviljad, under sin återstående lifstid uppbära utöfver den honom enligt kongl. brefvet den 6 juni 1873 tillkommande pension å allmänna indragningsstaten af två tusen femhundra kronor en pensionsförhöjning af femhundra kronor, eller tillsammans tre tusen kronor årligen.

Angående pension för akademiadjunkten L. Edman.

Af det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden af förutnämnda dag inhemtas, att Edman, som vore född den 22 november 1824 samt efter yunnen filosofie doktorsgrad år 1857 förordnats till docent i hebreiska språket vid ofvannämnda universitet och år 1863 utnämnts till adjunkt i tyska och engelska språken derstädes, hos Kongl. Maj:t anhållit, att framställning måtte till Riksdagen aflåtas om beviljande åt honom af en årlig pension af 3,000 kronor, hvilket pensionsbelopp med 500 kronor öfverstege det, som akademi-

adjunkt enligt gällande bestämmelser vore berättigad att i pension åtnjuta; till stöd för hvilken anhållan sökanden åberopat, dels att i allmänhet tjenstemän, som åtnjöte lön af 3,000 kronor eller derunder, erhöle hela lönebeloppet såsom pension, och att för dem, som uppbure öfver 3,000 kronors lön, pensionsbeloppet utginge med minst denna summa, dels att de vid allmänna läroverken anstälde lektorer undfinge i pension 3,600 kronor och adjunkter vid samma läroverk 3,000 kronor.

Öfver ansökningen hade utlåtanden afgifvits ej mindre af universitetskanslern, hvilken, efter inhemtande af yttranden från filosofiska fakultetens humanistiska sektion och det större akademiska konsistoriet, i likhet med dessa tillstyrkt bifall till ansökningen, än äfven af statskontoret.

Sistnämnda embetsmyndighet hade härvid anfört: att, då Edman uppnått en ålder af öfver 67 år, han jemlikt kongl. brevet den 6 juni 1873 vore berättigad att, efter erhållet afsked, uppföras på allmänna indragningsstaten till åtnjutande af pension till belopp af 2,500 kronor årligen; att, beträffande den ifrågasatta förhöjda pensionen, hade, på sätt sökanden jemväl erinrat, en akademiadjunkt, T. Thorell, på Kongl. Maj:ts framställning, enär han sedan flera år varit af sjuklighet ur stånd att fullgöra sina åligganden såsom akademisk lärare men utöfvat en framstående verksamhet såsom vetenskaplig skriftställare, af 1887 års Riksdag fått sig tillagdt ett anslag från allmänna indragningstaten till aflöningsens hela belopp, eller 3,500 kronor; att statskontoret uti ett under år 1888 afgifvet utlåtande framhållit, hurusom en tillökning i akademiadjunkternas pensionsförmån antagligen skulle påskynda deras afgang, och på detta sätt den vid 1877 års riksdag beslutade indragning af adjunkturerna och deras ersättande med andra fasta akademiska lärarebefattningar skyndsammare än eljest gå i fullbordan; samt att på grund häraf, och då adjunkter vid allmänna läroverken, derest de uppnått högsta lönegraden, egde rätt till årlig pension af 3,000 kronor, statskontoret, som ansåge sökanden hafva gjort sig förtjent af lika hög pension som nyssnämnde lärare, funne sig böra ansökningen till bifall förorda.

På grund af hvad sålunda förekommit hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

2:o. Uti en den 10 mars innevarande år till Riksdagen aflåten proposition (n:o 45) har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att åt provinsialläkaren i Piteå distrikt Karl Fredrik Willd å allmänna indrag-

ningsstaten uppföra en pension af ett tusen åttahundra sjutiofem kronor om året, att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked från tjensten blefve honom beviljad.

Af det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för nämnda dag inhemtas: att Willd, som vore född den 7 augusti 1845, efter att hafva bestridt tillfälliga läkareförordnanden under sammanlagdt $4\frac{3}{4}$ år, den 7 juni 1889 utnämnts till provinsialläkare i Piteå distrikt; att han, enligt ett af ögonläkaren medicine doktorn E. Nordenson den 30 november 1891 utfärdadt läkarebetyg, lede af obotlig ögonsjukdom; samt att han allt sedan den 30 augusti 1889 på grund af denna sjukdom åtnjutit tjänstledighet och jemväl, enligt Kongl. Maj:ts beslut den 11 december 1891, fått sådan ledighet för hela innevarande år sig beviljad.

Såsom statsrådsprotokollet vidare upplyser, hade Piteå socknemän, genom ordföranden i socknens kommunalnämnd J. E. Wikstén i Öjebyn, enligt beslut å kommunalstämma den 2 augusti 1891, hos Kongl. Maj:t anhållit att, då provinsialläkaren Willd, hvilken till följd af nämnda sjukdom ej kunnat tillträda tjensten, som allt sedan uppehållits af vikarie, såsom obotligt blind vore för hela lifstiden urståndsatt att utöfva sin tjänst, sådana åtgärder måtte, då berörda förhållande vore i hög grad menligt för helso- och sjukvården inom distriktet, genom Kongl. Maj:ts försorg vidtagas, att provinsialläkaretjensten i nämnda distrikt blefve med ny ordinarie innehafvare försedd.

I afgifvet utlåtande hade medicinalstyrelsen bland annat anfört att, när Willd, omedelbart efter det han blifvit till provinsialläkare utnämnd och således innan han hunnit något förvärfva eller göra några afbetalningar å sina studieskulder, drabbats af ögonsjukdomen och till följd af densamma måste hafva särskild person anställd för sin vård, styrelsen ansåge det icke böra sättas i fråga, att Wild skulle begära afsked från sin tjänst, så vida honom icke beviljades ett belopp, motsvarande det han för närvarande såsom tjänstledig egde tillgodonjuta och hvilket utgjorde provinsialläkarelönen 1,875 kronor samt hyresersättning 750 kronor, eller tillhopa 3,625 kronor; hemställande medicinalstyrelsen, att Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen göra framställning om beviljande åt Willd af en årlig pension å allmänna indragningsstaten till sistnämnda belopp, att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked blefve honom beviljad.

Statskontoret hade i infordradt utlåtande hufvudsakligen anfört att, enligt den vid 1890 riksdag fastställda stat för provinsialläkare, provinsialläkares aflöningsförmåner utgjordes af lön 1,875 kronor och

tjenstgöringspenningar 625 kronor, kunnande lönen efter 10 år höjas med 500 kronor och efter 15 år med ytterligare 500 kronor; samt dessutom, der icke bostad tillkommen på grund af donation funnes, hyresersättning af statsmedel efter 750 kronor om året; att statskontoret af anförda skäl ansåge framgå, att provinsialläkare icke egde ovilkorlig rätt att under tjenstledighet uppbära hyresersättning; att då, enligt hvad medicinalstyrelsen upplyst, provinsialläkaren Willds vikarie uppbure af statsmedel dagarfvode med 6 kronor, eller för år räknadt 2,190 kronor, statsverkets utgift för provinsialläkarebefattningen inom Piteå distrikt för närvarande belöpte sig till 4,815 kronor om året; att, om Willd komme att från provinsialläkaretjensten afgå med pension till det af medicinalstyrelsen föreslagna beloppet, 2,625 kronor, och tjensten blefve besatt med ny ordinarie innehafvare, berättigad till de i 1890 års aflöningsstat upptagna löneförmåner jemte hyresersättning, eller tillsammans 3,250 kronor, skulle, på sätt äfven medicinalstyrelsen framhållit, Willds pensionering komma att medföra en ökad statsutgift utöfver den, som för det närvarande utginge för ifrågavarande provinsialläkarebefattning, af 1,060 kronor, men att, derest åter pensionen bestämdes till ett provinsialläkarelönen utan hyresersättning motsvarande belopp, eller 1,875 kronor, berörda ökning inskränkte sig till 310 kronor; att, då ännu 18 år återstode innan Willd uppnådde den tjänst-ålder, som jemlikt kongl. brefvet den 10 juli 1884 medförde rätt för provinsialläkare, som fyllt 60 år, att afgå från tjensten med pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 4,000 kronor, statskontoret, lika med medicinalstyrelsen, ansåge afseende böra fästas å de i ansökningen anförda skäl för ifrågavarande provinsialläkaretjensts besättande med ny tjenstbar ordinarie innehafvare, men att, då tjenstledig provinsialläkare icke kunde anses vara ovilkorligen berättigad till utbekommande af hyresersättning under tjenstledighet, det af medicinalstyrelsen föreslagna pensionsbeloppet syntes böra nedsättas till 1,875 kronor; och hade statskontoret på grund deraf hemställt, att Kongl. Maj:ts tacktes föreslå Riksdagen att åt provinsialläkaren Karl Fredrik Willd å allmänna indragningsstaten uppföra en pension af 1,875 kronor om året, att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked från tjensten blefve honom beviljad.

Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må vinna Riksdagens bifall.

3:o. Uti en den 10 nästlidne mars till Riksdagen aflåten proposition (n:o 51) har Kongl. Maj:t med anledning af derom gjord ansökning föreslagit Riksdagen medgifva, att afidne landshöfdingen i Blekinge län m. m. grefve Nils Henning Rudolf Bernhard Horns enka Ulrika Gustafva Charlotta Cornelia Horn, född Sjöcrona, måtte, så länge hon förblefve enka, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af sjuhundra kronor, att utgå från och med mars månad innevarande år.

Angående pension för landshöfdingen grefve N. H. R. B. Horns enka U. G. Ch. C. Horn, född Sjöcrona.

Af det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 10 nämnda månad inhemtas, att sökanden vore född den 31 december 1825; att landshöfdingen grefve Horn, som afidit den 13 nästlidne februari, såsom sterblusdelegare efterlemnad sökanden och två gifta döttrar; samt att vid bouppteckningen efter honom behållningen i boet upptagits till 1,027 kronor 11 öre.

Till stöd för ansökningen hade sökanden anført, att hennes man varit anstald i statens tjenst under en tid af mer än 43 år, deraf öfver 18 år såsom landshöfding dels i Gotlands och dels i Blekinge län, samt att, då behållningen i boet ungefärligen motsvarade värdet af erforderliga lösörepersedlar och sålunda ej kunde väntas lemna någon afkomst, sökanden för sin framtida bergning allenast hade att påräkna en från civilstatens enskilda enke- och pupillkassa utgående pension till belopp af 800 kronor om året.

Uti afgifvet utlåtande hade statskontoret anført att, då landshöfdingen grefve Horn under en lång följd af år i ansvarsfulla och framstående befattningar gagnat det allmänna, samt den pension från civilstatens pensionsinrättning, som tillkomme sökanden, icke kunde, med afseende å hennes framskridna ålder och den ekonomiska ställningen i boet, anses tillräcklig för hennes utkomst, statskontoret funne sig böra hemställa, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att bevilja pension åt sökanden till belopp af 700 kronor om året, att utgå från och med mars månad innevarande år och så länge hon förblefve enka.

Då landshöfdingen grefve Horns efterlemnade enka redan i pension från civilstatens pensionsinrättning eger uppbära 800 kronor årligen och de efterlemnade barnen äro försörjda, har utskottet ansett det af Kongl. Maj:t för bemälda enka äskade pensionsbeloppet skäligen böra nedsättas till 400 kronor, hvarigenom hon således skulle komma att i pension årligen åtnjuta tillsammans 1,200 kronor.

Utskottet hemställer därför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att af-

lidne landshöfdingen i Blekinge län m. m. greve Nils Henning Rudolf Bernhard Horns enka Ulrika, Gustafva Charlotta Cornelia Horn, född Sjöcrona, må, så länge hon förblifver enka, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 400 kronor, att utgå från och med mars månad innevarande år.

*Angående
pension för
f. d. öfversten
A. J. Wäst-
felts enka
L. S. Wäst-
felt, född
Geijer.*

4:o. Uti en den 28 nästlidne mars till Riksdagen aflåten proposition (n:o 57) har Kongl. Maj:t med anledning af en i ämnet gjord ansökning föreslagit Riksdagen att åt aflidne f. d. öfversten och chefen för Skaraborgs regemente A. J. Wästfelts enka Louise Sofie Wästfelt, född Geijer, å allmänna indragningsstaten bevilja en pension af 850 kronor om året, att utgå från och med februari månad innevarande år och så länge hon förblefve enka.

Vid berörda ansökning hade, såsom i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 28 nästlidne mars meddelas, fogats dels transsumt af den efter f. d. öfversten Wästfelt förrättade bouppteckning, deraf inhemtades, att han, hvilken aflidit den 28 sistlidne januari, såsom sterbhusdelegare efterlemnadt sökanden och två i äktenskapet med henne födda döttrar, äfvensom att tillgångarna i boet upptagits till värde af 9,944 kronor 67 öre och skulderna till ett belopp af 26,546 kronor 16 öre, så att bristen i boet uppginge till 16,601 kronor 49 öre, dels bevis af två personer, att sökanden befunne sig i alldeles medellösa omständigheter, dels prestbevis, utvisande att sökanden vore född den 25 juni 1819, samt den äldre af hennes döttrar den 8 maj 1840 och den yngre den 24 oktober 1847.

Till den gjorda ansökningen hade arméförvaltningen tillstyrkt bifall, och äfven statskontoret, öfver densamma hördt, hade, då f. d. öfversten Wästfelt i mer än 50 år tjent staten och deraf såsom regementsschef i nära 15 år, funnit afseende å ansökningen böra fästas, dervid detta embetsverk emellertid, då sökanden, jemlikt bestämmelserna i pensionsreglementet för embets- och tjenstemäns med flere vid armén efterlemnade enkor och barn den 24 januari 1876, syntes vara berättigad till årlig pension af 150 kronor från arméns enke- och pupillkassas allmänna fond, förmält sig anse det af sökanden begärda och af arméförvaltningen tillstyrkta pensionsbeloppet kunna nedsättas till 850 kronor.

Föredragande departementschefen har, då, på sätt statskontoret anmärkt, sökanden vore berättigad att från berörda fond komma i åtnjutande af pension till det af statskontoret uppgifna belopp, lika med arméförvaltningen och statskontoret funnit sökandens anhållan förtjent

af understöd, hvarför departementschefen tillstyrkt, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att åt sökanden å allmänna indragningsstaten bevilja en pension af åttahundra femtio kronor om året, att utgå från och med februari månad innevarande år och så länge hon förblefve enka.

Utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 7 april 1892.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.
